

PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Izvješće o transparentnosti

za financijsku godinu koja je
završila 30. lipnja 2016.

30. rujna 2016.

Sadržaj

1.	Uvod	13
2.	Pravna struktura, vlasništvo i organizacija mreže	13
3.	Upravljanje	14
4.	Sustav interne kontrole kvalitete i Izvešće o djelotvornosti	14
4.1.	Standardi kontrole kvalitete	14
4.2.	Zadnji vanjski pregled osiguranja kvalitete u skladu s člancima 43. do 45. hrvatskog Zakona o reviziji	20
5.	Postupci povezani s neovisnosti u PwC-u Hrvatska	20
5.1.	Neovisnost, integritet i objektivnost	20
5.2.	Izjava Uprave o politikama o neovisnosti	20
6.	Kontinuirano obrazovanje ovlaštenih revizora	21
7.	Financijski podaci za razdoblje koje je završilo 30. lipnja 2016. godine	21
8.	Klijenti od javnog interesa obveznici revizije koje je PwC Hrvatska revidirao u financijskoj godini koja je završila 30. lipnja 2016.	22
9.	Osnova za dohodak partnerima	12
10.	Izjava	12

1. *Uvod*

U PwC-u nastojimo izgraditi povjerenje u društvo i riješiti važne probleme. Dio smo mreže društava PwC-a u 157 zemalja s više od 208.000 zaposlenika koji su predani pružanju kvalitetnih usluga na područjima revizije, poslovnog savjetovanja i poreza.

Ovaj izvještaj objavljen je u skladu s odredbama članka 17.a hrvatskog Zakona o reviziji i članka 40. 43. direktive Europske unije o zakonskoj reviziji godišnjih financijskih izvještaja i konsolidiranih izvještaja (Direktiva o reviziji)

2. *Pravna struktura, vlasništvo i organizacija mreže*

PricewaterhouseCoopers d.o.o. za reviziju i konzalting, Zagreb, Hrvatska („PwC Hrvatska”) jest društvo s ograničenom odgovornošću koje je osnovano 1. srpnja 1998. godine i registrirano na Trgovačkom sudu u Zagrebu (Zagreb, Ulica kneza Ljudevita Posavskog 31, reg.br. Tt-99/7257-2). Krajnji vlasnici navedenog društva jesu partneri PwC-a u našim društvima u srednjoj i istočnoj Europi. Vlasništvo nad PwC-om Hrvatska dijele društvo PricewaterhouseCoopers sp.z.o.o., registrirano u Poljskoj s 90% udjela i PricewaterhouseCoopers Services d.o.o. registrirano na Trgovačkom sudu u Zagrebu s 10% udjela.

PwC Hrvatska surađuje s drugim društvima članovima iz zemalja srednje i istočne Europe u svrhu pružanja usluga lokalnim i zajedničkim međunarodnim klijentima koji posluju u našoj regiji. Ova suradnja organizirana je kroz regionalni upravljački tim koji, osim što osigurava da ta regionalna društva poštuju politike i procedure PwC Internationala (PwCIL), omogućuje razmjenu resursa, provedbu politika upravljanja rizicima i standarda kvalitete.

Svako nacionalno društvo član također ima svoju vlastitu lokalnu strukturu upravljanja u skladu s pravnim zahtjevima i zahtjevima poslovanja. Ova pravna struktura i organizacija mreže svakom društvu članu osiguravaju fleksibilnost i autonomiju da brzo i djelotvorno odgovori na uvjete lokalnog tržišta. Također odražava činjenicu da regulatorne vlasti u većini zemalja dodjeljuju pravo obavljanja revizorske djelatnosti tuzemnim društvima u kojima lokalno ovlašteni profesionalni revizori (ili u Europskoj uniji kombinacija revizora i/ili revizorskih društava iz Europske unije) imaju barem većinsko vlasništvo i kontrolu.

PwC je globalna mreža nezavisnih društava koje posluju lokalno u raznim zemljama diljem svijeta. PwC-ova društva članovi su društva PricewaterhouseCoopers International Limited i imaju pravo na upotrebu imena PricewaterhouseCoopers. Društva članovi PwC-ove mreže dijele znanje, vještine i resurse, što im olakšava zajednički rad na pružanju kvalitetnih usluga međunarodnim i lokalnim klijentima na globalnoj razini. Istodobno se zadržavaju prednosti lokalnog poslovanja, uključujući poznavanje lokalnih zakona, propisa, standarda i praksi.

Svako se društvo svojim članstvom u PwC-ovoj mreži obvezuje na pridržavanje skupa zajedničkih politika i održavanje standarda PwC-ove mreže. Svako društvo član bavi se aktivnostima kontrole kvalitete i praćenja usklađenosti koje obuhvaćaju pružanje usluga, etiku i poslovno ponašanje te poštivanje specifičnih strogih standarda za kontrolu i zaštitu neovisnosti.

PwCIL je društvo s ograničenom odgovornošću registrirano u Ujedinjenom Kraljevstvu. PwCIL odgovorno je za koordinaciju društva članova PwC-a i ne pruža računovodstvene ili druge usluge klijentima. PwCIL razvija i provodi politike i inicijative kako bi stvorio zajednički i koordinirani pristup za društva članove PwC-a na ključnim područjima kao što su strategija, brendiranje te rizici i kvaliteta. Društva članovi PwC-a upotrebljavaju ime PwC i imaju pristup svim resursima i metodologijama PwC-ove mreže. Zauzvrat se svako društvo član PwC-a obvezuje na poštivanje zajedničkih politika i standarda PwC-ove mreže.

Društvo član PwCIL-a ne može djelovati kao zastupnik PwCIL-a ili drugog društva člana PwC-a i odgovorno je isključivo za vlastita djela ili propuste te ne snosi odgovornost za djela ili propuste PwCIL-a ili bilo kojeg drugo društva člana PwC-a. PwCIL nema pravo ili mogućnost kontrole bilo kojeg društva člana u pogledu donošenja profesionalnih prosudbi. Upravljačka tijela PwCIL-a jesu:

- **Globalna uprava** koja je odgovorna za upravljanje PwCIL-om, nadziranje rada tima za upravljanje mrežom i odobravanje standarda mreže. Uprava nema vanjsku ulogu. Članove Uprave biraju svake četiri godine partneri iz svih društva članova PwC-a diljem svijeta.
- **Upravljački tim mreže** koji je odgovoran za uspostavljanje opće strategije PwC-ove mreže i standarda na čije se poštivanje obvezuju društva članovi PwC-a.
- **Strateško vijeće** koje se sastoji od čelnih ljudi najvećih društava članova PwC-a u mreži, dogovara strateški smjer mreže i olakšava usklađivanje potrebo za provedbu strategije.
- **Izvršni tim mreže** postavlja Upravljački tim mreže kojem je Izvršni tim odgovoran. Njegovi su članovi odgovorni za upravljanje timovima sastavljenima od zaposlenika društva članova mreže radi koordinacije aktivnosti u svim dijelovima poslovanja.

Olga Grygier-Siddons, glavna izvršna direktorice PwC-a srednje i istočne Europe član je Strateškog vijeća i održava odnose s Timom za upravljanje mrežom.

3. Upravljanje

Unutar grupacije društava članova PwC-a srednje i istočne Europe, koja obuhvaća 30 zemalja, uspostavljen je matrični upravljački sustav. Svake 4 godine svaki partner ima pravo glasa u izboru izvršnog direktora koji bira Regionalnu upravu sastavljenu od kombinacije izvršnih direktora pojedinih teritorija i voditelja poslovanja po funkcionalnosti i poslovnoj liniji. Ova Regionalna uprava odgovorna je za postavljanje općih poslovnih ciljeva i osiguravanje usklađenosti s politikama PwC Internationala.

Politike i poslovne ciljeve svake osnovne linije poslovanja (revizija, porezi, pravno i poslovno savjetovanje) postavlja na globalnoj razini tim za upravljanje linijom poslovanja.

Nadzor nad Regionalnom upravom obavlja u ime partnera izabrano Regionalno vijeće partnera koje odobrava ključne politike i odluke koje utječu na sve partnere i svako društvo.

PwC Hrvatskom upravlja Uprava koja se sastoji od predsjednika i članova Uprave koje imenuje Skupština društva. Uprava je odgovorna za upravljanje društvom i njegovo zastupanje.

4. Sustav interne kontrole kvalitete i Izvešće o djelotvornosti

Kao društvo član PwC Internationala dužni smo poštovati zajedničke standarde za rizika i kvalitete koje je odobrila organizacija. Navedeni standardi dopunjeni su lokalnim pravnim zahtjevima i profesionalnim standardima kvalitete Hrvatske revizorske komore te, gdje je to primjenjivo, standardima kvalitete treće zemlje ako izdajemo izvještaj o društvu iz takve zemlje.

Naši detaljni postupci kontrole kvalitete sadržani su u PwC-ovom Priručniku o reviziji i PwC-ovim politikama i smjernicama za upravljanje rizicima. U nastavku slijedi sažetak ključnih politika, stavova, ponašanja i postupanja kojima osiguravamo kontinuirano održavanje visoke razine kvalitete revizije:

4.1. Standardi kontrole kvalitete

U skladu s internim politikama za upravljanje rizicima i kvalitetu i nacionalnim revizijskim propisima sva društva članovi PwC Internationala obvezni su primjenjivati sustav kontrola kvalitete naše revizijske prakse.

Naš sustav kontrole kvalitete u potpunosti je usklađen sa zahtjevima Međunarodnog odbora za standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja (International Auditing and Assurance Standards Board - IAASB) i standardima/smjernicama Hrvatske revizorske komore. Taj sustav kontrole kvalitete ugrađen je u obavljanje naših dnevnih aktivnosti. Međunarodni standard kontrole kvalitete 1, kojeg je izdao IAASB,

primjenjuje se na sva revizorska društva koja obavljaju revizije i preglede povijesnih financijskih informacija u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima. Ovim standardom utvrđuju se potrebni elementi sustava kontrole kvalitete koji bi trebao djelovati u revizijskom društvu. Zahtjevi obuhvaćaju sljedeća područja:

- odgovornost Uprave za kvalitetu rada
- Etički zahtjevi
- postupci za prihvaćanje i nastavak odnosa s klijentima te specifični angažmani
- ljudski resursi
- obavljanje angažmana
- nadzor

PwC Hrvatska ispunjava te zahtjeve na sljedeći način:

Odgovornost Uprave za kvalitetu rada

Smjernice s vrha: naša Uprava zalaže se i poduzima sve radnje koje su potrebne kako bi se osiguralo da PwC predstavlja kvalitetu, neovisnost, objektivnost i etičko ponašanje. Naša Uprava redovito šalje obavijesti svim partnerima u kojim se naglašava važnost „ustrajanja u kvaliteti”. Jednaku važnost imaju redovite obavijesti Uprave kojima se obavještavaju partneri i zaposlenici o novim standardima i povezanim smjernicama koje služe kao pomoć u pružanju visoko kvalitetne usluge našim klijentima. Uprava nam u svakoj prikladnoj prilici želi naglasiti važnost svakodnevnog zadržavanja standarda kvalitete. Takvim svojim ponašanjem naše nam vodstvo pokazuje da čvrsto vjeruje u naše ciljeve i sustave kontrole kvalitete. O tome svjedoči imenovanje partnera ili direktora odgovornih za neovisnost, upravljanje rizicima i kvalitetu revizije koji odgovaraju regionalnom partneru ili partneru zaduženom za tu državu i/ili voditelju za reviziju. Ove osobe imaju iskustvo i status te daju savjete i, ako je potrebno, upute partnerima koji pružaju usluge klijentima glede pitanja rizika i kvalitete.

4.1.1. Etički zahtjevi

Integritet i objektivnost

Ponosni smo na činjenicu da naše usluge dodaju vrijednost time što pomažu poboljšati transparentnost, povjerenje i dosljednost poslovnih procesa. Da bi u tome uspjeli, moramo rasti i razvijati se kao pojedinci i organizacija. Naše temeljne vrijednosti pomoći će nam ostvariti taj rast, a one su izvrsnost, timski rad i predvodništvo. Mi poslujemo u okviru važećih standarda struke, zakona i propisa zajedno s politikama i standardima PwC-a. Ovaj cilj uključuje, između ostalog, potpunu usklađenost s Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (International Ethics Standards Board for Accountants - IESBA). Međutim, prihvaćamo da se ovim standardima, zakonima i politikama ne reguliraju sve vrste ponašanja. Zbog toga imamo i PwC-ov Kodeks ponašanja s kojim su upoznati svi zaposlenici i društva PwC-a i koji je primjenjiv na njih. Ovaj Kodeks temelji se na našim vrijednostima i prenosi ih na višu razinu time što pokazuje primjenu naših vrijednosti u praksi. Kodeksom se određuje kako bismo se trebali ponašati i poslovati u raznim okruženjima i situacijama. Također sadrži „okvir za etičko donošenje odluka” koji pomaže partnerima i zaposlenicima u odlučivanju o ispravnima postupcima pri rješavanju etičkih dilema koje se mogu pojaviti. Od partnera i zaposlenika očekuje se ne samo da žive po vrijednostima Kodeksa u svojoj karijeri s PwC-om nego i da pomognu drugima u PwC-u u tome.

Srednja i istočna Europa ima potpuno integriranu mrežu za etiku i poslovno ponašanje. Nadzor nad etičkim pitanjima u srednjoj i istočnoj Europi provodi regionalni voditelj za etiku i poslovno ponašanje. Svaka zemlja ima lokalni tim za etičko i poslovno ponašanje koji je odgovoran za promicanje etike na lokalnoj razini. To uključuje, ali nije ograničeno na, komunikaciju i obuku lokalnih partnera i zaposlenika.

Svaki PwC-ov ured ima pristup detaljnim dodatnim smjernicama za naš Kodeks ponašanja. To uključuje smjernice o pitanjima kao što su primanje darova od klijenata, bliske osobne veze i način na koji zaposlenici trebaju postupiti ako postanu svjesni neetičnog ponašanja bilo kojeg partnera ili zaposlenika.

Srednja i istočna Europa ima regionalni alat dostupan svim partnerima i zaposlenicima koji omogućava slanje anonimnih upita odabranoj osobi odgovornoj za etiku i poslovno ponašanje. Osobe izvan PwC-a, uključujući zaposlenike naših klijenata, mogu podnijeti anonimni upit putem globalnog komunikacijskog alata PwC-a dostupnog na <http://www.pwc.com/gx/en/ethics-business-conduct/global-ethics-contact-us.jhtml>. Kada se prijavi potencijalno nepridržavanje našeg Kodeksa ponašanja ili se na njega sumnja, poduzimaju se koraci da se istraži, i gdje je to prikladno, popravi stanje. Partnere i zaposlenike potiče se da prijavljuju i izražavaju svoju zabrinutost, a to moraju učiniti objektivno, iskreno i s poštovanjem. PwC se zauzima za zaštitu pojedinaca od odmazde.

Partneri i zaposlenici PwC-a odgovorni su za rješavanje problema na koje im je ukazano. Politikom o prigovorima i pritužbama za područje srednje i istočne Europe propisuju se protokoli za istraživanje svih prijavljenih sumnji. Redovito se radi na izmjenama sustava ili politika društva na čiju se potrebu ukazalo tijekom etičke istrage.

Neovisnost

PwC Hrvatska usvojila je PwC-ovu Globalnu politiku o neovisnosti koja je po potrebi dopunjena lokalnim pravilima struke i regulatornim propisima. PwC-ova Globalna politika o neovisnosti temelji se na IESBA-inom Etičkom kodeksu za profesionalne računovođe i sukladan je s njim. PwC Hrvatska strogo prati usklađenost s regulatornim, profesionalnim zahtjevima i zahtjevima neovisnosti PwC-a koji se odnose na financijske udjele, pitanja opsega usluga, naknade za aranžmane i poslovnih odnosa s trećim stranama.

PwC-ova Globalna politika o neovisnosti dopunjuje se kako bi iskazala i razmotrila promjene u pravilima neovisnosti u skladu s EU-ovim propisima o reviziji (Direktiva i Uredba).

Daljnje informacije o postupcima koje provodimo kako bismo zadržali neovisnost navedene su u poglavlju ovog izvješća pod naslovom „Prakse za osiguranje neovisnosti unutar PwC-a Hrvatska”.

4.1.2. Prihvaćanje i zadržavanje klijenata

PwC Hrvatska primjenjuje proces za prepoznavanje prihvatljivih klijenata koji se temelji na autorskoj programskoj aplikaciji PwC Internationala za podršku kod prihvaćanja i zadržavanja klijenata (Acceptance and Continuance – A&C).

Sustavom se zahtijeva da angažirani tim, uprava i stručnjaci za taj industrijski sektor i zaposlenici zaduženi za upravljanje rizicima utvrde jesu li rizici povezani s postojećim ili potencijalnim klijentom prihvatljivi i bismo li se trebali povezivati s određenim društvom, njegovim menadžmentom i dioničarima ili ne. Neka pitanja koja razmatramo u postupku prihvaćanja i zadržavanja klijenata jesu:

- ugled društva i njegovog menadžmenta
- učinkovitost rada Uprave
- vjerodostojnost i iskustvo klijentovog osoblja zaduženog za financijsko izvještavanje
- bilo kakvi poticaji ili sklonosti menadžmenta ka manipuliranju iskazanih rezultata
- svaki neuobičajeno agresivan ili kreativan pristup računovodstvenom iskazivanju
- sve transakcije koje su složene, neuobičajene ili se teško mogu procijeniti
- sve procjene koje uključuju nesigurnost ili subjektivne prosudbe
- sve transakcije s povezanim strankama koje nisu dio konsolidirane grupe
- bilo koje naznake da društvo možda ima financijske poteškoće
- stručno znanje koje je potrebno da bi se mogao obaviti određeni posao

A&C je snažan alat podrške, ali osnovni stup našeg postupka prihvaćanja i zadržavanja klijenata jest velika količina vremena koje u to ulažu osobe odgovorne za upravljanje rizicima i drugi partneri. Kao što je opširnije objašnjeno u nastavku u poglavlju „Obavljanje angažmana”, osobe odgovorne za upravljanje rizicima jesuiskusni partneri sa statusom i neovisnosti koji daju ključni doprinosi prilikom odlučivanja o prihvaćanju i zadržavanju odnosa s klijentom.

Nakon prihvaćanja ili zadržavanja klijenta rezultati tih procjena uključuju se u naš postupak revizije te imaju utjecaj na opseg našeg rada i dodjelu naših resursa. Odbijamo predlagati, prihvaćati ili zadržavati

poslove kada se smatra da se ne može upravljati povezanim rizicima, kada društvo odbije prihvatiti potreban opseg rada odnosno kada ugovorena naknada za rad nije prihvatljiva.

4.1.3. Ljudski potencijali

Zapošljavanje: održavamo stroge standarde zapošljavanja kako za pripravnike tako i za kandidate s iskustvom koji uključuju ne samo ocjenu školskog/akademskeg uspjeha svakog pojedinca, nego i razgovore, provjere vjerodostojnosti i reference. Također ocjenjujemo kvalitetu ljudi koje zapošljavamo s visokih škola i sveučilišta, pri čemu naše napore pri zapošljavanju usmjeravamo prema institucijama koje pratimo duže vrijeme i koje su dokazale da „proizvode” visoko kvalitetne stručnjake koji su kasnije vrlo uspješni u našoj struci.

Profesionalni razvoj: obuka je trajan proces. Započinje prilikom zapošljavanja osobe i nastavlja se tijekom cijele karijere te osobe. Naši zaposlenici sudjeluju u različitim regionalnim i lokalnim formalnim obukama, a također se kontinuirano obučavaju kroz posao. Područja koja su pokrivena edukacijom uključuju temeljne kompetencije u računovodstvu, reviziji, etici i neovisnosti, kao i specijalizirana područja na kojima pojedinac radi (specifične industrije). Naši partneri također se kontinuirano obučavaju, razvijaju i educiraju te su neposredno uključeni u školovanje zaposlenika kroz posao. Ključna odgovornost partnera jest rad sa svim zaposlenicima, mentorstvo, nadzor, obučavanje, razmjena iskustava i davanje primjera svim članovima svojih timova.

PwC Hrvatska uspostavio je okruženje u kojem su naši ljudi osobno odgovorni za razvoj tijekom vlastite karijere, a u tu svrhu razvili smo široku paletu tečajeva i alata kako bi zaposlenici mogli skrojiti vlastiti program edukacija koji usklađuje njihove uloge i odgovornosti s jedinstvenim aspektima njihovih klijenata kojima pružaju usluge. Uz sudjelovanje u obukama koje sami odabiru partneri i zaposlenici obvezni su sudjelovati u tečajevima za koje društvo smatra da su od temeljne važnosti za njihovu sposobnost obavljanja svojih poslova unutar odgovarajućih tehničkih i etičkih okvira. PwC Hrvatska također osigurava poštivanje profesionalnih standarda povezanih s potrebnim stručnim obrazovanjem. Naši programi učenja i obrazovanja kontinuirano se ažuriraju kako bi našim ljudima pružili razvoj, vještine i iskustva koja su im potrebna kao stručnjacima koji pružaju usluge klijentima.

Nadzor i usmjeravanje: sve osobe na čelu angažiranog tima, po potrebi u odgovoru s drugim osobama, alocira na određeni projekt stručno osposobljene zaposlenike koji imaju potrebno iskustvo u danim okolnostima. Nadalje, oni su na angažmanu u konačnici odgovorni za utvrđivanje opsega usmjeravanja, nadzora i pregleda rada manje iskusnih zaposlenika kojima je posao delegiran.

Napredovanje: rad partnera i zaposlenika ocjenjuje se na godišnjoj razini kroz proces pregleda koji uključuje zaposlenike istog ranga, podređene i nadređene. Partneri i zaposlenici koji pružaju usluge klijentima prepoznati su kao kvalitetni i vješti računovođe i revizori i njihova se učinkovitost nagrađuje. Naši procesi ocjenjivanja i nagrađivanja u skladu su s najnovijim pravilima koja zabranjuju naknadu ili ocjenu na osnovu uspješnosti u prodaji vlastitim revizijskim klijentima dodatnih usluga u kojima se ne izražava uvjerenje. Također potičemo, priznajemo i nagrađujemo timski rad. Zaposlenici dobivaju formalne povratne informacije za svaki angažman na kojem provedu 80 ili više sati rada. Svi zaposlenici formalno se ocjenjuju najmanje jednom godišnje uz komentare partnera i nadređenih osoba s kojima su dotične osobe radile na određenom projektu. Osim toga, naša revizijska metodologija ima ugrađenu mogućnost neformalnog davanja povratnih informacija i mentorstva tijekom angažmana. Naša metodologija izrađena je na način da osigurava kvalitetan proizvod i neprestan razvoj naših ljudi. Sve navedeno vodi ka godišnjoj ocjeni rada svakog od naših zaposlenika temeljenoj na našim vrijednostima, ciljevima koje je svatko za sebe utvrdi, te usporedbi sa sebi sličnim kolegama. Naši zaposlenici napreduju u svojoj karijeri samo kada su spremni za sljedeću razinu odgovornosti.

4.1.4. Obavljanje angažmana

Dosljedna globalna revizijska metodologija: sva društva PwC-a primjenjuju revizijsku metodologiju i proces za sve revizijske angažmane kako bi se osigurala ujednačenost i dosljednost u pristupu. Metodologija se po potrebi unapređuje kako bi bila u skladu s promjenama u okruženju. Svi partneri i zaposlenici kontinuirano se obučavaju u primjeni ove metodologije.

Naša metodologija dovoljno je fleksibilna da bi omogućila uključivanje dodatnih postupaka koje se lokalnim propisima mogu zahtijevati.

Sveobuhvatne politike i procedure: imamo sveobuhvatne politike i procedure pomoću kojih se upravlja našom računovodstvenom i revizijskom praksom, a one se stalno ažuriraju kako bi odražavale najnovije promjene u struci i našoj lokalnoj radnoj okolini te kako bi se riješila pitanja koja se javljaju, kao i potrebe i problemi u praksi. Navedene politike ne obuhvaćaju samo stručne i regulatorne standarde, nego i smjernice koje dajemo naše stručnom osoblju o tome kako ih najbolje primijeniti. Oni su dostupni u obliku elektroničkih datoteka i baza podataka, redovito se ažuriraju i nadopunjuju sa svim aktualnim zbivanjima i dostupni su našim zaposlenicima s bilo kojeg mjesta u bilo kojem trenutku.

Kontrole kvalitete specifične za angažman: postoji niz drugih postupaka kontrole kvalitete koje se posebno provode na pojedinim angažmanima. Na primjer, za sve naše klijente čije dionice kotiraju na burzi i niz drugih klijenata koji se smatraju značajnima zbog njihove prisutnosti u javnosti ili većeg rizika imenujemo neovisnog partnera za pregled kvalitete (Quality Review Partner - QRP) koji o svim značajnim pitanjima raspravlja s odgovornim osobama koje vode projekt. QRP je odgovoran za neovisno ocjenjivanje plana revizije, njegovo izvršavanje, rješavanje značajnih pitanja, financijske izvještaje i objave te prikladnost revizorskog izvješća društva. U politikama PwC-a navedeni su posebni kriteriji kako bi se osiguralo da imenovani QRP ima odgovarajuću razinu iskustva i stručno znanje o industrijskom sektoru za obavljanje te uloge.

Našim politikama također se zahtijevaju konzultacije s našim međunarodnim tehničkim stručnjacima i stručnjacima za određene industrijske sektore glede specifičnih transakcija i okolnosti kod kojih bi mogla biti potrebna primjena značajnih prosudbi. Naša „kultura savjetovanja” obrazložena u nastavku znači da naši angažirani timovi redovito održavaju konzultacije s takvim stručnjacima i drugima, povrh onih koji su formalno potrebni.

Partneri i QRP-jevi angažirani na revizijskim klijentima od javnog interesa rotiraju se kako bi se izbjeglo potencijalno familjariziranje bez žrtvovanja institucionalnog znanja o klijentu.

Štoviše, Globalna revizijska metodologija PwC-a izgrađena je na načelu da posao koji obavlja svaki član angažiranog tima pregledava drugi član tima koji ima najmanje istu razinu kompetencija kako bi mogao razmotriti je li rad obavljen prema planu i kompetentno te osigurati da su doneseni ispravni zaključci.

Računovodstveni i revizijski resursi: konzultacije su kod nas ključni element kontrole kvalitete. Naš tim zadužen za računovodstveno-tehnička pitanja okuplja partnere i zaposlenike koji su stručnjaci za računovodstvo i reviziju. Ako se angažirani partner ne slaže sa savjetima naših tehničkih stručnjaka, postoji formalni proces za nastavak rasprave unutar našeg zapovjednog lanca dok se pitanje ne razriješiti uzimajući u obzir stav tih tehničkih stručnjaka.

Širim uvođenjem Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja koje je usvojio EU (MSFI) uspostavili smo sustav koji osigurava da naši revizorski timovi ocjenjuju financijske izvještaje naših klijenata na dosljedan način i u skladu s pravom namjerom tih standarda.

Ključni element sustava jest neovisan pregled koji provodi naš regionalni tim za usluge računovodstvenog savjetovanja (Accounting Consulting Services – ACS) koji je zemljopisno smješten diljem regije srednje i istočne Europe i Zajednice neovisnih država. Ovisno o složenosti i rizicima povezanim s pojedinim industrijskim sektorima, veličini klijenta i statusu na burzi (sa ili bez kotacije) ACS će obaviti pregled financijskih izvještaja klijenta u skladu s MSFI-jevima. Primjerice, financijske izvještaje klijenata iz sektora financijskih usluga koji kotiraju na burzi redovito će pregledati skupina stručnjaka s tim da će konačni pregled obaviti jedan od naših ACS partnera. Svi financijski izvještaji pripremljeni po MSFI-jevima koji se koriste u transakcijama na tržištima kapitala također su podložni obvezatnom pregledu. Drugi financijski izvještaji pripremljeni po MSFI-jevima pregledavaju se ciklički ili na uzorku. Manje klijente u manje rizičnim sektorima ACS tim će ciklički pregledavati. Tijekom pregleda revizorski tim morat će objasniti opravdanost iskazivanja i objava po MSFI-jevima u financijskim izvještajima te raspraviti s klijentom i njegovim nadzornim tijelima o situacijama za koje je ACS tim procijenio da iskazivanja i objave nisu u skladu sa standardima. Usto revizorski timovi imaju obvezu formalno se

savjetovati s jednim od ACS stručnjaka ili partnera glede brojnih definiranih računovodstvenih pitanja za koje je procijenjeno da postoji veliki rizik da će ih klijenti krivo primijeniti.

Slične politike i procedure postoje u pogledu primjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja za male i srednje poduzetnike.

Timovi zaduženi za rizik i kvalitetu: Resursi našeg društva u pogledu upravljanja rizicima, pružanja usluga savjetovanja i utvrđivanja politika središnji je tim za navedena pitanja, a interno se naziva Rizici i kvaliteta (Risk and Quality – R&Q). R&Q uključuje sljedeće ključne funkcije: upravljanje rizicima, neovisnost, usluge računovodstvenog savjetovanja (ACS), regulatorna pitanja, usluge revizije, obuka i razvoj, etika i poslovno ponašanje, praćenje kvalitete.

Tim za upravljanje rizicima upotrebljava, potiče i primjenjuje globalne politike, smjernice i postupke PwC-a za upravljanje rizicima koji su odobreni unutar globalne mreže PwC-a te dopunjeni i prilagođeni u skladu s lokalnim potrebama. Ključna odgovornost partnera zaduženih za upravljanje rizicima jest da budu sastavni dio postupka prihvaćanja i zadržavanja klijenata te odgovorni za procjenu rizika na kvalitativnoj i kvantitativnoj osnovi. Partneri zaduženi za upravljanje rizicima usto moraju po potrebi biti aktivno uključeni u angažirane timove radi konzultacija o pitanjima i prosudbama kao što su razmatranja o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Izradili smo formalne protokole kojima se utvrđuju okolnosti u kojima se angažirani timovi moraju konzultirati s R&Q timom. Ova grupa neovisnih i iskusnih partnera usredotočena je na kvalitetu, a potiče promjene u politikama i postupcima kada i kako je to potrebno.

4.1.5. Nadzor

Imamo formalni program praćenja kvalitete prije i nakon izdavanja izvještaja koji se provodi kao dio globalnog programa PwC-a. Taj sveobuhvatni program sastoji se od pregleda usklađenosti angažmana (Engagement Compliance Review – ECR), pregleda upravljanja kvalitetom (Quality Management Review – QMR) i procjene kvalitete revizije (Audit Quality Assurance – AQA) što uključuje pregled revizorskog izvještaja i cjelokupne revizijske dokumentacije prije i nakon izdavanja. Program uključuje pregled rada partnera i drugih zaposlenika koji su ovlaštene potpisnici te svih aspekata našeg sustava kontrole kvalitete kako bi se osiguralo da naše kontrole kvalitete ispravno funkcioniraju te da bismo stekli razumno uvjerenje da postupamo u skladu sa svim primjenjivim standardima struke i našim vlastitim politikama i postupcima. R&Q upravlja tim programom upravlja i nadzire ga.

Preglede angažmana provode iskusni partneri i viši menadžeri s odgovarajućim iskustvom u industrijskom sektoru koji nisu povezani s uredom koji obavlja reviziju ili sa samom revizijom. Članovi svakog tima za pregled dobivaju potrebnu obuku i smjernice za obavljanje svoje uloge. Rad svakog partnera mora se pregledati najmanje jednom u pet godina i dva puta u šest godina za klijente koji se smatraju značajnima zbog njihove prisutnosti u javnosti. Pregledi se provode i češće kada postoji mogućnost povećanog rizika. Naš postupak nadzora također uključuje periodično testiranje učinkovitosti našeg sustava upravljanja kvalitetom u svim funkcionalnim područjima MSKK-a 1. Također se obavlja i godišnje ispitivanje usklađenosti naših politika i procedura sa svakim od sastavnih područja MSKK-a 1, a ono obuhvaća regionalne i lokalne kontrole (na rotacijskoj osnovi) te postupke nadzora.

Praćenje kvalitete sastavni je dio našeg kontinuiranog programa poboljšanja. Neprestano procjenjujemo informacije koje smo dobili kroz formalne programe poput ovoga te kroz razne neformalne izvore kao dio našeg stalnog nastojanja da poboljšamo svoje politike, postupke i dosljednost kvalitete našeg rada. Partneri i zaposlenici obaviješteni su o rezultatima pregleda kvalitete internom komunikacijom. Svakom neispunjavanju standarda učinkovitosti pristupa se ozbiljno, odgovornog partnera savjetuje se kako poboljšati obavljanje angažmana, a rad partnera pregledava se u sljedećoj godini. Slabi tehnički rezultati ili rezultati upravljanja rizicima rezultiraju smanjenjem plaće. U određenim slučajevima partneru više nije dozvoljeno potpisivanje revizorskog mišljenja u ime PwC-a, a u ozbiljnim slučajevima od partnera se traži da napusti PwC. Na osnovi rezultata bilo kojeg pregleda kvalitete treba pripremiti Plan za poboljšanje kvalitete.

4.1.6. Izjava Uprave o učinkovitosti internog sustava upravljanja kvalitetom

Uprava PwC-a Hrvatska smatra da je gore opisano okruženje kontrole kvalitete u skladu sa svim primjenjivim propisima i da pruža razumnu osnovu za uvjerenje da su zakonski obvezne revizije koje obavlja PwC Hrvatska kontinuirano u skladu s potrebnim standardima kvalitete.

4.2. Zadnji vanjski pregled osiguranja kvalitete u skladu s člancima 43. do 45. hrvatskog Zakona o reviziji

U skladu sa zahtjevima Članaka 43. do 45. hrvatskog Zakona o reviziji, društvo PricewaterhouseCoopers d.o.o. Zagreb bilo je predmetom nadzora i provjere kvalitete rada u obavljanju poslova revizije od strane Hrvatske Revizorske Komore te je dana 31. listopada 2013. godine izdano Rješenje o provedenom izravnom nadzoru i provjeri kvalitete rada.

5. Postupci povezani s neovisnosti u PwC-u Hrvatska

5.1. Neovisnost, integritet i objektivnost

Regionalni partner za neovisnost uz podršku lokalnog partnera za neovisnost prati stroge regulatorne i stručne zahtjeve te zahtjeve PwC-a povezane s neovisnosti povezanih s financijskim udjelima, pružanjem usluga i poslovnim odnosima s klijentima s ugovorenim uslugama izražavanja uvjerenja (revizijske i nerevizijske usluge). PwC Hrvatska primijenio je program praćenja poštivanja neovisnosti te nadzorni sustav i kontrole koji uključuju sljedeće ključne čimbenike:

1. pisane politike i postupci povezani s neovisnosti
2. automatiziran sustav praćenja financijskih udjela i popis društava s ograničenjima
3. kontinuirana obuka o neovisnosti
4. postupak samoprocjene/potvrde koji svake godine obavljaju svi partneri i zaposlenici
5. unutarnje praćenje sustava i kontrola neovisnosti, uključujući godišnju provjeru poštivanja neovisnosti za partnere i direktore
6. odgovornost za neovisnost te naš sustav i kontrole koju snosi viši menadžment
7. odgovarajući stav Uprave i kultura povezani s neovisnosti
8. promptno izvješćivanje o pregovorima osoblja s klijentima o zapošljavanju
9. prijave zaposlenika o mogućim ili očitim kršenjima neovisnosti
10. disciplinske politike i postupci
11. kontrola zajedničkih poslovnih projekata s trećim stranama, odnosa s revizijskim klijentima kojima se pružaju nerevizijske usluge i dogovori o naknadama

Takav sustav rezultira potrebom da partneri i zaposlenici ispitaju i dokumentiraju sva pitanja glede neovisnosti PwC Hrvatska u kontekstu prihvaćanja klijenta ili pojedinog angažmana. Prije nego li se od revizijskog klijenta prihvati bilo koji dodatni angažman koji nije povezan s izražavanjem uvjerenja, odgovornog partnera za reviziju ispitat će se o tome mogu li se dotične usluge pružiti tom klijentu. Angažman se prihvaća samo u slučaju da taj partner potvrdi da predloženi angažman zadovoljava primjenjive zahtjeve neovisnosti.

Važan aspekt naše kulture neovisnosti jest središnja podrška koja se daje partnerima i zaposlenicima glede neovisnosti u vezi s osobnim pitanjima, nerevizijskim uslugama, dogovorima o naknadama ili drugim vrstama odnosa.

Kada klijent ne želi prihvatiti jasne računovodstvene smjernice, nalaze revizije o materijalno značajnim pitanjima ili se ponaša na neetičan način, PwC Hrvatska podržava angažiranog partnera u donošenju odgovarajuće odluke o revizorskom mišljenju, čak i ako to znači prekid ili neprihvatanje dotičnog angažmana.

5.2. Izjava Uprave o politikama o neovisnosti

Uprava PwC-a Hrvatska izjavljuje da su politike i postupci povezani s neovisnosti u skladu s primjenjivim propisima.

Zadnji godišnji proces potvrđivanja neovisnosti obavljen je na razini regije PwC-a u srednjoj i istočnoj Europi u lipnju 2016. godine.

6. Kontinuirano obrazovanje ovlaštenih revizora

Uprava PwC-a Hrvatska izjavljuje da su, kao što je navedeno u prethodnom poglavlju o kvaliteti revizije, naši ovlašteni revizori u potpunosti uključeni u naš kontinuirani program obrazovanja. Uz sudjelovanje u interno osmišljenim obukama naši ovlašteni revizori obvezni su sudjelovati i u godišnjoj edukaciji u organizaciji Hrvatske revizorske komore.

7. Financijski podaci za razdoblje koje je završilo 30. lipnja 2016. godine

Sljedeći financijski podaci izdvojeni su iz financijskih izvještaja PwC-a Hrvatska za razdoblje koje je završilo 30. lipnja 2016. godine. Svi ovdje prikazani podaci izraženi su u tisućama kuna.

(nerevidirano)	tis. kn
Ukupni prihod u kunama	35.999
Od kojeg:	
Revizijske usluge	28.855
Ostale usluge s izražavanjem uvjerenja	1.146
Usluge poreznog savjetovanja	-
Druge nerevizijske usluge	5.998
Ukupno	35.999

8. *Klijenti od javnog interesa obveznici revizije koje je PwC Hrvatska revidirao u financijskoj godini koja je završila 30. lipnja 2016.*

3. Maj Brodogradilište d.d.	Genera d.d.	Maistra d.d.
Adris Grupa d.d.	Global Invest d.o.o.	Merkur osiguranje d.d.
Agram brokeri d.d.	ZAIF Breza d.d.	Metronet d.d.
Agram Invest d.d.	Capital Breeder	Orbico Zagreb d.o.o.
Alstom Hrvatska d.o.o.	ZAIF Proprius d.d.	OT – OPTIMA TELEKOM d.d.
APIS IT d.o.o.	GP Krk d.d.	Philip Morris Zagreb d.o.o.
Arenaturist d.d.	Hilding Anders d.o.o.	Plava Laguna d.d.
Atlantic Grupa d.d.	Hilding Croatia d.o.o.	Pliva Hrvatska d.o.o.
Atlantic Trade d.o.o.	Hospitalija Trgovina d.o.o.	Porsche Croatia d.o.o.
Banka Kovanica d.d.	Hoteli Cavtat d.d.	Porsche Inter Auto d.o.o.
Billa d.o.o.	Hoteli Živogošće d.d.	Porsche Leasing d.o.o.
Bipa d.o.o.	Hrvatski Telekom d.d.	Proficio d.d.
Boxmark Leather d.o.o.	Hrvatski Duhani d.d.	Quaestus Private Equity d.o.o.
Calucem d.o.o.	Hrvatsko kreditno osiguranje d.d.	Quaestus Private Equity Kapital
Cedevita d.o.o.	HŽ Cargo d.o.o.	Quaestus Private Equity Kapital II
Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o.	In2 d.o.o.	Rockwool Adriatic d.o.o.
Combis d.o.o.	INGRA d.d.	RTL Hrvatska d.o.o.
Comprom plus d.o.o.	INovine d.d.	Scania Credit Hrvatska d.o.o.
Croatia Lloyd d.d.	Institut IGH d.d.	SKDD-CCP Smart Clear d.d.
Croatia Osiguranje d.d.	Iskon Internet d.d.	SKDD d.d.
Croatia osiguranje mirovinsko društvo d.d.	Istraturist Umag d.d.	TDR d.o.o.
Croatia zdravstveno osiguranje d.d.	Jadranski luksuzni hoteli d.d.	TE Plomin d.o.o.
Crodux derivati dva d.o.o.	Knauf Insulation	Tubla d.o.o.
Crodux plin d.o.o.	KONČAR - KET d.d.	Uljanik Brodogradilište d.d.
Cromaris d.d.	Končar - sklopna postrojenja d.d.	Uljanik d.d.
Ducal d.o.o.	Končar D&ST d.d.	Uniqa osiguranje d.d.
Drvena industrija Spačva d.d.	Končar elektroindustrija d.d.	Vaba banka d.d.
Elektroprojekt d.d.	KONČAR-GIM d.d.	Veneto Banka d.d.
Elka d.o.o.	Kreditna banka d.d.	Ytres d.o.o.
Ericsson Nikola Tesla d.d.	L&P tehnologije d.o.o.	Zagrebačka pivovara d.o.o.
Euroherc osiguranje d.d.	Liburnia Rivijera Hoteli d.d.	
Excelsa nekretnine d.d.	L'Oréal Adria d.o.o.	

9. Osnova za dohodak partnerima

Partneri primaju dohodak isključivo iz dobiti, a osobno su odgovorni za financiranje mirovine i drugih pogodnosti kao što je zdravstvena skrb. Postupak ocjenjivanja i isplate dohotka partnerima u potpunosti je u skladu s neovisnosti koja proizlazi iz IESBA-inog Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe kojim se zabranjuje ocjenjivanje i nagrađivanje partnera za prodaju vlastitim klijetima drugih usluga u kojima se ne izražava uvjerenje. Dohodak partneru alocira Regionalna uprava nakon procjene doprinosa svakog partnera tijekom godine i nakon završetka godišnjih revizija u svakom lokalnom društvu članu PwC-a. Dohotke koje je alocirala Regionalna uprava pregledava i odobrava Vijeće partnera. Dohodak svakog partnera sastoji se od tri međusobno povezana dijela koja ovise o dobiti:

- Dohodak za odgovornost koji odražava partnerov kontinuirani doprinos i odgovornosti,
- Dohodak za učinkovitost koji odražava kako su partneri i timovi s kojima radi bili uspješni u određenoj godini, i
- Dohodak od ulagačkog udjela koji predstavlja udio partnera u dobiti nakon što se alociraju prva dva elementa.

Ulagački udjeli alociraju se partnerima na temelju matrice koja prvenstveno uzima u obzir partnerovu trenutnu ulogu unutar društva. Dohodak za učinkovitost utvrđuje se ocjenjivanjem partnerovih postignuća prema individualno prilagođenoj uravnoteženoj tablici postavljenih ciljeva u skladu s ulogom partnera. Ti ciljevi uključuju ostvarenje standarda kvalitete revizije i apsolutno pridržavanje naših propisa o integritetu i neovisnosti.

10. Izjava

Prema najboljem znanju i uvjerenju PwC-a Hrvatska informacije sadržane u ovom izvještaju točne su i u skladu sa zahtjevima 43. (revizijske) direktive Europske unije i dodatnim zahtjevima Zakona o reviziji na dan objave ovog dokumenta.

Tamara Maćašović
Član uprave i ovlašteni revizor

30. rujna 2016.

